

de maaseikenaar.

periodiek contactblad.
uitgegeven door de culturele raad maaseik.

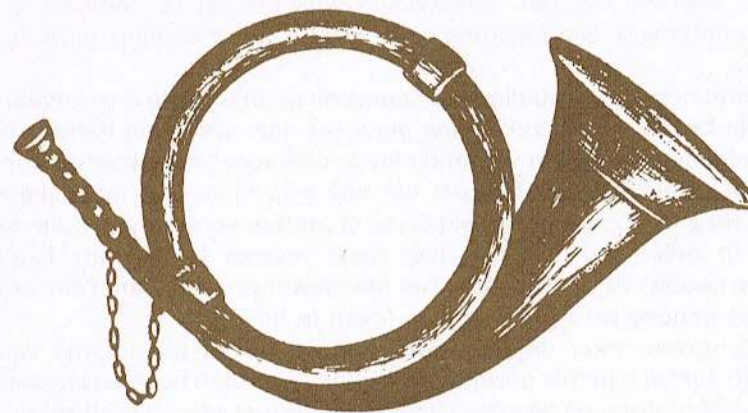
Jaargang XI - 1980 / nr. 4

inhoudstafel

Editoriaal	1
Woord vooraf <i>Ten geleide</i>	3
De geschiedenis van de Maaseiker post	5
Hoe het begon	5
De postmeesters	14
De familie Caeters, Maaseiker postmeesters	21
De Franse periode 1792-1815	23
De Hollandse periode 1815-1830	24
De Maaseiker post na 1830	26
Kaart van de paardepostroutes	28, 29
Lijst der postbedienden in de 19de eeuw	34
Lijst der postmeesters	35
De paardepost	37
Het postkantoor	43
Het Gasthof	46
Het huidige postpersoneel	52
De faktäör	53
Geraadpleegde werken	54
In memoriam van Mathieu Claessens	55

Onze omslag

Rijtuig van de Maaseiker paardepost, zich thans bevindend in het Jubelpark-museum te Brussel.

editoriaal...

De redactie van 'De Maaseikenaar' is fier voor de eerste keer in haar elfjarige activiteit te kunnen uitkomen met een eerste thema-nummer, volledig gewijd aan de geschiedenis van de post in onze stad Maaseik. Dat thema werd niet alleen gekozen omdat de post een belangrijke rol speelt in het leven van ieder van ons doch ook omdat de post te Maaseik na heel wat omzwervingen in haast alle delen van de stad eindelijk een verantwoorde huisvesting kreeg.

Het nieuwe postgebouw is modern opgevat en zal omgetwijfeld ook bijdragen tot het opnieuw krachtig-leefbaar maken van de stadskern rond onze wondermooie markt. Helaas, de laatste jaren verlieten al te veel diensten die binnenstad.

Waar nu het nieuwe kantoor gevestigd is, lag vroeger het oude 'Gasthuis', dat onmiskenbaar voor het Maaseiker verleden heel wat betekende.

In ons 4de nummer van de XIde jaargang hebben wij gepoogd niet enkel te blijven stilstaan bij dat verleden, alles werd in een bredere context behandeld en de lijn werd doorgetrokken tot 1980.

Vele namen van oude en nog bekende Maaseikenaren, die ooit in het postwezen werkzaam waren staan erin te lezen.

Dit thema-nummer werd bij de officiële opening van het nieuwe postkantoor op vrijdag 19 december 1980 aan alle genodigden als geschenk aangeboden. Wij vonden het prettig te mogen samenwerken met de directie van het 12de Gewest der Posterijen en danken hartelijk

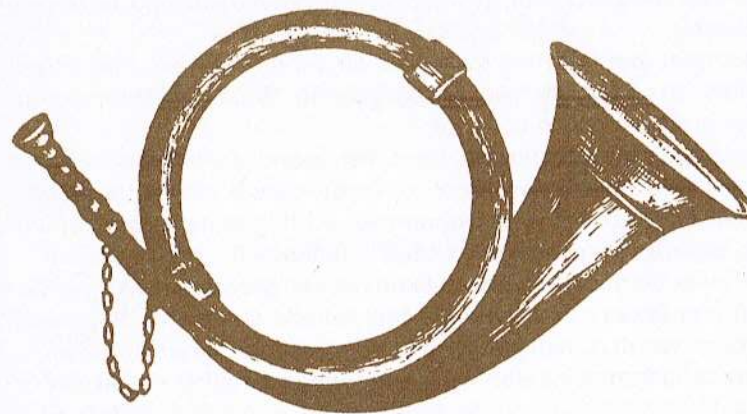
voor de steun. Een speciaal dankwoord ook aan onze medewerker de Heer Martin Boonen, die het hele opzoekingswerk en de redactie van dit postnummer voor zijn rekening nam. Eens te meer degelijk-grondig, echt „af“.

Ten slotte nog dit: de huidige economische en financiële crisis, waarin wij ons alle bevinden, zal zeker nog pijnlijker haar weerslag hebben op het culturele leven vooral in verband met de daarvoor beschikbare gelden. De redactie is er zich van bewust dat ook ons tijdschrift moeilijke tijden tegemoet gaat. Op enige subsidiëring of andere vormen van hulp door de overheid zullen wij nu zeker niet meer hoeven te rekenen. Laten wij daarom hopen dat eens te meer het Maaseiker privé-initiatief aan de basis krachtig genoeg zal zijn om ons in leven te houden.

Een terugkeer naar de primitieve uitgave uit de pionierstijd van ons bestaan, lijkt ons eerlijk gezegd onmogelijk. Ons blad heeft de laatste jaren dank zij de inbreng en de inzet van zo velen zowel vormelijk als inhoudelijk een zo hoog peil bereikt dat niemand een terugval naar een gestencilde blaadje nog zou kunnen waarderen. De oplossing moet een abonneementenslag worden. Lijk zoveel kan 'De Maaseikenaar' niet meer zo als de vorige elf jaren 'gratis'. Wij weten zeker dat u deze ommezwaai zult steunen, net zoals in het verleden. Dat zou een laatste redplank zijn!

Alvast reeds onze Kerst- en Nieuwjaarswensen. Ondanks alles toch het allerbeste voor 1981 aan alle lezers en mensen van goede wil.

De redactie

woord vooraf

ten geleide...

Als Oud-Maaseikenaar aanvaard ik graag de vriendelijke uitnodiging van de redactie van 'De Maaseikenaar' om voor deze speciale uitgave, gewijd aan de Maaseiker postdiensten, dit 'ten geleide' te schrijven.

Ik feliciteer de redactie van de Maaseikenaar en de auteur Martin Boonen van harte voor dit lofwaardig initiatief, het geduld en de nauwkeurigheid waarmee zij de verzamelde gegevens verwerkten tot een handige en goed leesbare brochure.

De opstelling van het nieuw postkantoor is een gelegenheid waarbij dit initiatief vooral op zijn tijd komt.

Maaseik kende immers, in de verschillende stadia, alle evoluties van de postdienst gaande van de rij- en loopboden via de paardenpost tot uiteindelijk de brievenpost. Het is in deze laatste functie dat de postdiensten te Maaseik, in een recenter verleden, aan talrijke rondzwerfingen ten prooi waren, herhaaldelijk vonden zij een onderkomen in de Grote Kerkstraat en de Bosstraat, ook de Boomgaardstraat, de Markt en de Mgr. Koningsstraat kwamen aan de beurt om uiteindelijk terug een definitief onderkomen te vinden in de Grote Kerkstraat. Zowel de historische ligging als de architectuur in Maaslandse stijl willen het geschiedkundig verleden blijkbaar nogmaals accentueren.

De lijdensweg van de Maaseiker postdiensten behoort definitief tot het verleden.

In mijn functie bij de Regie der Posterijen heb ik het wel en wee van deze nieuwe vestiging van nabij gevolgd en was het me mogelijk bij te dragen tot de realisatie.

De post moet met haar tijd mee; elke aarzeling betekent tijdverlies en elk tijdverlies is synoniem van achteruitgang. Moderne apparatuur moet kaderen in een modern concept.

Wil de Regie der Posterijen haar personeel motiveren voor de haar toevertrouwde taken, dan moet zij in de eerste plaats de mogelijkheid scheppen om deze taken in behoorlijke en hygiënische omstandigheden en met aanwending van alle moderne technieken, uit te voeren.

Zij moet over de middelen beschikken om een gezonde concurrentie aan te kunnen met andere bedrijven die ten dienste staan van de bevolking.

Het publiek wordt gunstig beïnvloed wanneer het verwelkomd en bediend wordt in aangename lokalen waar een rustige en opbeurende sfeer heerst.

Het is in deze gedachtengang dat ik zowel deze nieuwe vestiging als de publikatie van deze brochure van harte toejuich.

*W. Martens,
dienstdoende Gewestelijk Directeur van Posterijen*

de geschiedenis van de maaseiker post

hoe het begon

Van in de middeleeuwen, toen er nog geen georganiseerde postdienst bestond, waren er twee mogelijkheden voor het verzenden van brieven of berichten. Particulieren konden hun brieven meegeven aan een schipper of een vrachtvoerder die de plaats van bestemming met schip of wagen aandeed. Voor officiële documenten en brieven van de magistraat was er in vele gevallen een stadsbode in dienst.

Een echte postorganisatie, d.w.z. een staatsbedrijf voor het snelle en massale verkeer van berichten, pakketten en geld bestond er echter niet. Daarvoor dient men te wachten tot in de 15de en de 16de eeuw. Zo ontstond er in Frankrijk een eerste staatspost onder Lodewijk XIV in 1464, en in Engeland in 1619 onder Jacobus I. In het Duitse Keizerrijk, waartoe het land van Luik behoorde, belastte de toenmalige keizer Maximiliaan I in 1490 een zekere Frans van Taxis met het organiseren van een postdienst, en wel tegen een jaarvergoeding van 12000 pond. Een eerste koerierdienst in België werd in 1516 ingesteld en diende om Brussel met het keizerlijk hof van Innsbrück te verbinden. Een uitbreiding van de lijn kwam tot stand in 1543, toen Keizer Karel Leonard van Taxis benoemde tot algemeen postmeester der Nederlanden, terwijl Brussel door een koerierslijn eveneens verbonden werd met Frankrijk en Spanje.

Voor lokale diensten echter bleven nog lange tijd plaatselijke boden bestaan, die door de magistraat der steden gecommisionneerd werden. Zo vinden wij dan ook in de bewaard gebleven Stadsrekeningen van Maaseik jaarlijks een vaste rubriek onder de titel 'Van Boeden Loon'.

Voor het jaar 1646-1647 vermeldt deze rubriek een bedrag van 101 gulden dat voor port en bodenloon diende betaald te worden. Wij laten uit deze rubriek enkele gegevens volgen:

- den 29 januari Jan Pijp comende van Hasselt brengende taxbrieven, hem gegeven 3 gl.

- den 30 dyto eenen expressen boede commende van St.-Tryden met brieven aen ons, en andere Loensche steden meldende van een assemblee te houden, den selven met die montkosten: 2 gl.
- den 1 february expressen aen den Hr. Gouverneur van Stevensweerde met brieven gesonden, betaelt 10 stuivers.
- den 3 february Coen Fransen met brieven gesonden naer Bree, daeromme hij een nacht moeste uytblijven; hem voor sijne reyse betaelt: 1 gl.
- den 19 dyto eenen expressen naer Stockem gesonden met brieven aen mijn Heer Drossaerd, daer van betaelt: 12 stuiver.
- den 2 marty twee brieven door den poste van Luick ontfangen, waer af betaelt: 9 stuivers.
- den 9 marty eenen te peerde van St.-Tryden commende met brieven... ten huysen van Heer Scoltis vernacht met sijn peerden; voor maeltijt, camer en heuy: 1 gl. 13.
- den 16 marty eenen brief naer Ruremond gesant, voor porte betaelt: 2 st.
- aen Jan van Erp van brieven het geheel jaer door naer Luyck te draegen, volgens overgelieverde scedule betaelt: 6 gl.
- aen Peter den Venck voor poorte van brieven het geheel jaer door; en oock een expresse reyse, volgens scedule betaelt: 5 gl. 5.

De stadsbode naar een oude gravure

In de 17de eeuw begon hier echter verandering in te komen en wel door het ontstaan van geëtrooide postwagendiensten die zowel voor het vervoer van goederen als van personen zorgden.

In het land van Luik waartoe Maaseik behoorde, bestond er naast de organisatie van Thurn en Taxis ook een concessie die alleen door de Prins-Bisschop kon verleend worden. In 1654 vaardigde deze zelfs een streng verbod uit over het briefrecht: alleen de landsheer mocht postdiensten inrichten. Zo organiseerde de Prins-Bisschop in 1666 een bodendienst op tussen Luik en Amsterdam*.

Deze dienst over Maastricht deed driemaal per week Maaseik aan, terwijl van hieruit een geregelde aansluiting met de Rijkspost tot stand kwam voor Keulen, Antwerpen en Parijs. De Maaseiker vergunning werd verleend aan *Jacob Vrencken*.

In deze periode hing er aan de Hepperpoort te Maaseik een kastje, waarin de brieven konden gedeponeerd worden door de postiljon, zodat deze de stad niet hoefde aan te doen. (Stadsrekeningen, 1643-1644, f. 27).

Over de Luikse postdienst zou later nog een conflict ontstaan. Toen namelijk in 1758 de Postmeester te Luik overleed, deed Thurn en Taxis bij het Luikse Domkapittel de nodige stappen, gebruik makend van de 'sede vacante', om de loop van deze verbinding te wijzigen, wat hij ook gedaan kreeg. De Luikse verbinding viel nu volledig onder het kantoor van Maaseik met alle financiële voordelen voor de Rijkspost.

Bij de verkiezing van Bisschop d'Outremont verklaarde deze echter, dat hij de oude toestand prefereerde (Lejeune, p. 57).

In het midden der 17de eeuw bestond er dus te Maaseik, in tegenstelling met de bewering van Dhr. Van Horenbeeck**, naast de Luikse post, een Keizerlijke Postdienst. Dit blijkt ook uit een verklaring op 18 september 1717 in de Magistrale Rollen van Maaseik geregistreerd, waarin de toenmalige directeur van de keizerlijke rijkspostertijen 'alhier binnen dese stadt' verklaarde dat er 67 jaar geleden in Maaseik eenzelfde Generale Keizerlijke Posterij gehouden werd. Toen arriveerden er regelmatig diverse postiljons zowel te voet als te paard.

Na het verdelen der brieven werden zij gedepescheerd naar diverse steden en landen 'gelijck tegenwoordigh geschiet'.

Het toenmalige postkantoor bevond zich omstreeks 1650 ten huize van een zekere Jan Clijsters in het huis *De Beer* op de Markt en naast de voordeur bevond zich een kribbe 'tot commoditeyt der postpeerden'. In de

* D. Van Brink, Historisch Overzicht van het Maastrichts Postwezen, 1936, p. 9.

** J. Van Horenbeeck, Het Postkantoor te Maaseik. In: Tijdschrift der Belgische Posterijen, 1957, nr. 1. Uit deze degelijk publikatie werden trouwens heel wat gegevens voor dit artikel gebruikt.

A Luycce 6 mars 1699

Monsieur

Je n'ay pu respondre plus tost ala votre touchant
Lataxe des Lettres de France; celles de Paris
doivent estre taxees La Simple Lettre 12 $\frac{1}{2}$ sous
celle avec enveloppes 15 $\frac{1}{2}$ celle qui est double
22 $\frac{1}{2}$ et celle de poids d'un once 36
celles de Lille La Simple 10. L'enveloppe
12 $\frac{1}{2}$. La doubles 15 et sous 28.
ainsy Monsieur il n'y a pas eu d'exces
dans Les taxes que vous ay marquer
a l'égard de Paris que vous marquer
du 33 d'bre; 1697. de f: 11. il pourroit
bien avoir abus d'un florin a votre damage.
il pourroit aussi avoir abus de la mesme
Somme de f: 11. a mon damage qu'on auroit
oublié de marquer, ainsy toute la difference
qu'il y auroit seroit un florin a v're compte,
mais pour vous mettre a repos & moy aussi
sur ce Chapitre; je diminuerois un escus
de mon compte ainsy il reste f: 116

Verzameling T. Van Wijck

1699: Brief aan Caters, maître de la poste van Maaseik door Bellevaux van Luik over taks van brieven voor Frankrijk (zie ook boven pag. 9)

qui font 29 sous que vous prie de me faire
rendre, et vous m'obligeroy qui sur

Monsieur votre tres humble serviteur
De Bellevaux

Boomgaardstraat vlak achter het huis *Het Vosken* bevond zich de paardenstal van het postkantoor, waar voor de nodige wisselpaarden kon gezorgd worden.

Daarnaast werden er in diezelfde periode nog heel wat brieven en poststukken te voet bezorgd. Zo waren er voetboden voor Aken en Sittard, terwijl de eigen kleinzoon van Jan Clijsters de brieven naar Roermond bracht (Magistrale Rollen, 18-9-1717).

Uit een brief van 1699 door een zekere Bellevaux uit Luik aan de Heer Caeters, postmeester van Maaseik verstuurd, kunnen wij ons enig idee vormen over de port van brieven van en naar Frankrijk in diezelfde periode.

Voor brieven uit Parijs betaalde men: voor een enkele brief 12,5 sous
voor een brief onder omslag 15 sous
voor een brief met een gewicht van één ons 36 sous
Voor brieven uit Rijsel betaalde men: voor een enkele brief 10 sous
voor een brief onder omslag 12 sous
voor een dubbele brief 15 sous
voor een brief zwaarder dan één ons 28 sous

Zoals reeds gezegd, waren sinds het midden der 16de eeuw de Duitse vorsten van Thurn en Taxis postmeesters-generaal van het Keizerrijk, waartoe ook het Prins-Bisdum Luik behoorde. Tot 1701 hadden zij een belangrijk kantoor in Roermond, doch bij het uitbreken van de Spaanse Successie-oorlog in datzelfde jaar werd dit kantoor overgebracht naar Pempelfort bij Düsseldorf. Na de vrede van Utrecht in 1713 werd echter besloten dit Keizerlijk Postkantoor van Thurn en Taxis in Maaseik te

vestigen. Hierdoor werd onze stad één der belangrijkste schakels in de Europese postverbindingen van die tijd. Dagelijks reden postiljons de stad in met de gesloten 'maal' of postzak achter op het zadel van hun paard gebonden. De brieven werden dan van hieruit weer door andere postiljons over andere wegen door gans Europa gevoerd. Vermits de port ten laste van de bestemming viel en berekend werd volgens gewicht en afstand, moest op de omslag duidelijk de naam van herkomst vermeld worden. Hiertoe werd in het kantoor van Maaseik een naamstempel gebruikt. Het kantoor van Maaseik vormde zodoende een belangrijke verbindingsschakel. Heelwat brieven uit de Verenigde Nederlanden arriveerden alhier. Brieven met bestemming Duitsland, Zwitserland en het Nabije Oosten werden van hieruit verder gestuurd over Aken en Keulen. Brieven voor Frankrijk of Luxemburg werden verder verzonden over Luik. Te dien einde werd in 1714 een nieuwe dagelijkse verbinding met Amsterdam ingericht en het jaar daarop een verbinding met Den Haag. Deze laatste route nam trouwens 24 1/2 uur in beslag.

Uithangbord van een posthuis ten tijde van de 'Keizerlijke Rijkspost' (Thurn en Tassis).

Vanaf 1745 was er een dagelijkse rit van de Rijkspost tot in Holland. Vanuit Maaseik ging deze rit naar Eindhoven en Den Bosch. Vandaar door de Meierij, via Gorcum naar Utrecht en Amsterdam. In Maaseik gaf deze rit aansluiting op de lijn Maaseik-Munster.

Het spreekt vanzelf dat Holland dit alles echter zoveel mogelijk trachtte te verhinderen en dat hierdoor de nodige conflicten ontstonden.

In 1761 werd door het Tractaat van Antwerpen een einde gesteld aan de moeilijkheden tussen de Rijks- en de Hollandse post. Bepaald werd dat beide diensten in Achel hun brieven zouden uitwisselen. De Rijkspost mocht echter wel tot Eindhoven doorrijden als de Hollandse postiljon niet tijdig aankwam (Vellinga, p. 139).

Daar sommige postiljons regelmatig te Maaseik arriveerden in de vroege of in de late uurtjes, wanneer de stadspoorten niet open waren, bleef men dankbaar gebruik maken van de brievenbussen die buiten aan deze poorten hingen en waar de brieven dan 's morgens na het openen der poorten, door het personeel van het Maaseiker postkantoor werden afgehaald. Natuurlijk verliep dit niet altijd zonder verwikkelingen in turbulente tijden van oorlog en bezetting. Zo weten wij dat in 1716 de post aan de Bospoort werd 'gevioleerd'. Daarom werd besloten dat iedere postdag de meid van postmeester Caeters vergezeld van twee gewapende mannen van de wacht naar de Bospoort diende te gaan om er de post op te halen*.

In 1717 werd door een brief van Thurn en Taxis het Keizerlijk Postkantoor van Maaseik voor goed gestabiliseerd. Aan de stadsmagistraat werd in dezelfde brief gevraagd de bedienaars en de postmeester de nodige hulp en steun te verlenen zodat zij hun taak naar behoren konden vervullen en hen, zoals alle officieren, te laten genieten van alle privileges en prerogatieven.

In dit verband is het volgende voorval wellicht vermeldenswaard. Toen in 1702 de burgers van Maaseik vreemde soldaten kwartier dienden te bezorgen, beriep posthouder Joes Caeters zich op een schrijven van 1695 waardoor hij uit hoofde van zijn functie vrij werd gesteld van kwartierlast. De stad meende echter dat de situatie wel enigszins veranderd was, daar Caeters ondertussen gehuwd was en een winkel dreef, waardoor hij 'burgerprofijt was doende' en zich derhalve ook aan de burgerplichten diende te onderwerpen**.

Het belang van het Maaseiker postkantoor kan wellicht het best geïllustreerd worden door volgende cijfers voor het jaar 1751:

Voor Den Haag werden naar Maaseik gezonden 15759 stuks
en van Maaseik ontvangen 18147 stuks

Voor Leiden ongeveer 3000 en 3000 stuks

Voor Rotterdam respectievelijk 10013 en 15092 stuks

* Magistrale Rollen van Maaseik 16-8-1716, SAM.

** M. Boonen, Maaseik-Marlborough, 1976 p. 5.

Voor Dordrecht omtrent 6000 en 6000 stuks

Voor Amsterdam 91000 en 91000 stuks

In het dienstjaar 1761-1762 arriveerden te Maaseik uit Amsterdam meer dan 8421 brieven, die bestemd waren voor Italië, Duitsland en Zwitserland. In 1757 inde het postkantoor van Maaseik van brieven van de Hoogmogenden naar Duitsland een bedrag van 4909 gulden*.

De postroute Maaseik-Sedan die voor de brieven naar Frankrijk gebruikt werd, passeerde Luik, Nandrin, Bonsaint, Marche, Tellin, Paliseul en Bouillon**.

Over deze periode vóór 1792 beschikt men niet over uitgebreide officiële bronnen wat betreft diensten, werkwijze en organisatie van het postwezen, zodat het erg moeilijk is, enig inzicht te verkrijgen in het juiste functioneren ervan.

Aan de hand echter van bewaard gebleven poststukken trachten gespecialiseerde onderzoekers, marcofilisten genaamd door de studie van de aangebrachte stempels hier enig inzicht in te verwerven.

Zo heeft L. De Clercq*** kunnen vaststellen dat het bureau van Maaseik de brieven behandelde, die afkomstig waren uit Neder-Duitsland en gedeeltelijk uit Holland. De rest van de Hollandse brieven ging over Antwerpen. Hij bespreekt als voorbeeld een brief van 15-10-1745 afkomstig uit Bremen met bestemming Bordeaux. De naam van het Maaseiker bureau is er met de hand op geschreven.

De Maaseik

Vanaf 1765 gebruikte men het stempel

MASEYCK

De gekende voorbeelden zijn alle afkomstig uit Remscheid, Stettin, Berlijn, Herschberg, Dantzig of St.-Petersburg en hebben als bestemming Parijs of verder liggende Franse steden zoals Bordeaux, Aix of Le Havre. Het stempel is steeds in het zwart aangebracht.

* J.C.W. Lejeune, Het Brieven Postwezen in de Republiek des Verenigde Nederlanden, Utrecht, 1851, p. 32.

** Etat général des Postes de France pour l'année 1791

*** L. De Clercq, Les Bureaux-Frontières au Nord du Pays avant 1811 In 'Le Philatéliste Belge. Organe de la Société Philatélique Belge 1968, nr. 11, p. 11.

Dezelfde auteur meent echter dat het Maaseiker bureau vanaf hetzelfde jaar eveneens het volgende stempel gebruikte:

D'HOLLANDE

Lettertype en kleurnuance van de gebruikte inkt zijn namelijk dermate identiek dat zij dezelfde afkomst verraden als het MASEYCK-stempel. Op stukken uit de Franse periode vindt men ook stempels van volgend type, steeds in zwarte inkt:

PRUSSE
PAR MAASEYCK

HOLLANDE
PAR MAASEYCK

Van de in het rood aangebrachte stempels

PAR MASEYCK

veronderstelt De Clercq dat zij door het bureau van Sedan geslagen zijn.

bijlage

De Heeren Burgemeesters communiceren eene missijve van Zijne Hoogheyt den Prince de la Thour et Tassis, gedateert den 21ste meert lestleden over het stabiliseren van de groote keyserlijke Posterie alhier versoekende dat de Heeren Burgemeesters en Magistraet aen het alhier gestabiliseerde officie en derselven bedienden, alle behulpsaeme handt te willen verleenen en den Heere Postmeester te laeten jouisseren van alle privileges en prerogatieven daer d'andere diergelijcke officieren van profiteren in conformiteyt der instantiën en patenten van Zijne Keyserlijke en Catholijcke Majesteyt.

Is goetgevonden en verstaen dat men van deser stadts weegen de gemelde posterie, in en over all, alle mogelijcke diensten sal presteren en over de gementioneerde privileges en prerogatiiven, met den Heere de Wevelinckhooven sal spreekken en aen hooghgedachte Zijne Hoogheyt sal antwoorden.

Ter vergaedinghe van Heeren Scholtet, Burgemeesters, Schepenen, Nieuwe en Aude raedt den 2den april 1717.

Magistrale Rollen.

de postmeesters

De eerst bekende postmeester te Maaseik was *Laurens Caeters*, die reeds in 1680 vermeld wordt. Hij was notaris en in een akte van 1707 maakt hij gewag van *ten mijnen woonhuys genaemt De Posterie*. Hiermee wordt bedoeld het huis op de Markt nr. 40, waarvan de naam luidde De Rode Leeuw. Uit de door Caeters gebruikte benaming mogen wij dus besluiten dat het toenmalige postkantoor zich in dat pand bevond. Zijn zoon *Jacobus Henricus* volgde hem op, doch niet voor lang, want in 1710 werd diens zoon *Guillaume Ernest Caeters* (1703-1787) tot postmeester te Maaseik aangesteld bij patentbrief van de prins van Thurn en Taxis, postmeester-generaal van Oostenrijk en de Nederlanden. Daar de jongeman echter slechts 7 jaar was, werd zijn oom *Jacob Caeters* belast tijdelijk het ambt te beheren.

In 1754 was *Joes Gelders*, postmeester. Hij woonde in de Bosstraat en was gehuwd met *Agnes Elisabeth Caeters*, dochter van het echtpaar *Caeters-Vandeneertwegh*. Ook in een Gicht van 1776 wordt hij in dezelfde functie vermeld (G. 29, 245).

Rond 1776 wordt er melding gemaakt van *Jacques Lulsdorff* als *'tenant de la poste impériale en cette ville'* (Prinssen 430, f. 845). In dezelfde periode werkte de Maaseikenaar *J.N. Loomans* als eerste klerk op het postkantoor. Diens zoon *Karel* zou later een schitterende carrière maken in het Belgisch Postwezen (Van Horenbeeck). Ook de familie *Gelders* zou nog vele jaren met de Maaseiker Post verbonden blijven. Zo wordt in het Bevolkingsregister van 1830 *Pieter Lodewijk Gelders*, geboren 1790, als postdirecteur genoemd (B.R. I, f. 65). Hij woonde Bosstraat nr. 24 bij *Jan Jacques Gelders* (geb. Maaseik 1786) vrederechter der stad en diens echtgenote *Marie Elise Magnée*.

de postdirecteurs

Naast deze postmeesters, die enkel lokale bevoegdheid hadden, en die uitsluitend instonden voor de werking van het plaatselijk postkantoor, verbleef er in Maaseik eveneens een directeur van de Keizerlijke Post. Hun taak was hoogst belangrijk vermits zij niet alleen moesten instaan

De Stadt Maaseik.
 Resteert van breue porten aan
 Joan Gelders & Edert den 14 9ber 1765
 tot dato deeser den den 14 9ber 1766
 de somme van vier guldens tien stuyvers
 van welke somme bekenne voldaen
 te weesen op nedenden 14 9ber 1766
 J. Gelders postmeester

Brief van postmeester J. Gelders aan de Stad Maaseik. T. Van Wijck

voor het kantoor van Maaseik, doch ook controle-bevoegdheid uitoefenden over de gehele postroute in het Prins-Bisdom en de verbinding met Frankrijk, zodat deze bevoegdheid zich uitstreckte over de posterijen van Nandrin, Bonsin, Marche, Tellin en Paliseul.

De eerste directeur na 1713 was de Edele Heer *Eugenius Josephus van Bors*, Heer van Overen en Lohner, regeringsraad van Zijne Keurvorstelijke Genade Van Mentz, Geheimraad van Zijne Doorluchtigheid de Prins van Thurn en Taxis, Directeur van het Keizerlijk Rijkshoofd-Postcomptoir te Maaseik (Vandermeer 4676, f. 174). Hij was eerst een tijd hoofd geweest van het kantoor te Roermond. Vanaf 1714 echter bestuurde hij het kantoor van Maaseik.

Dat verscheidene leden van de familie de Bors belangrijke functies bekleedden bij de Keizerlijke Rijkspost blijkt wel uit het feit dat zij bij het sluiten van overeenkomsten vaak als vertegenwoordigers optraden van de Prinsen van Thurn und Taxis.

In een akte van 20-7-1679 worden vermeld *Jan Baptist Bors* en *Jan Bors* respectievelijk klerken der posterijen in Antwerpen en Roermond.

Op 5-11-1716 ondertekenen *Markies de Torcy* en de Bors een verdrag over de oprichting van de postverbinding Sedan, Luik, Maastricht, Aken, Keulen, Maaseik, Hamburg en de Noorderlanden (Catalogus, Een Europese Post, nr. 122).

Op 17 juli 1717 werd een verdrag ondertekend door *Joseph Gaupy* in naam

van de Franse minister Colbert en anderzijds de Bors over de correspondentie tussen Frankrijk en Neder-Duitsland, langs de route Sedan-Luik-Maaseik (nr. 123). Al deze akten worden bewaard in het Musée de Poste in Parijs.

Eugenius Van Bors was gehuwd met de Hoogedele Welgeboren Mevrouw Anna Helena Francisca De Groote. Uit dit huwelijk werden volgende kinderen geboren:

1 *Nicolaus Xaverius, Melchior van Bors*, geboren te Maaseik op 10 december 1730. Als peter fungeerde *Jac.H. Caeters* van Maaseik in naam van *Nicolaes De Groote*, burgemeester van Keulen.

2 *Henricus, Frans, Joseph, Balthasar van Bors*, geboren te Maaseik op 9 december 1731. Deze huwde later met de Maaseiker dame *Maria Catharina van Carlo*, en wel op 4 januari 1757 (H.R. VI, f. 1266). Als getuige trad op *Dionysius van Carlo* een voornaam ingezetene van de stad die verscheidene malen burgemeester was, doch in 1782 gedurende de vervolging der Bokkerijders verdacht van medeplichtigheid, aangehouden werd en, zonder zijn vonnis af te wachten, in de gevangenis zelfmoord pleegde (Melchior, De Bokkerijders).

3 *Johanna Maria Catharina Rudolphina van Bors*, geboren te Maaseik op 26 november 1733.

4 *Anna Maria Dorothea Xaveria van Bors*, geboren te Maaseik op 23 oktober 1736.

5 *Antonius Joseph Nicolaes Xaverius van Bors*, geboren te Maaseik op 6 december 1738. Zijn peter was Kanunnik *Hyacinthus, Arnoldus De Haen* van Roermond en zijn meter *Dorothea, Barbara de Bors*, namens *Maria Anna de Cordonec*, geboren de Groote (Doopreg. VI, f. 1111; SAM).

6 *Joanne Mattheus Gaspar Antonius van Bors*, geboren te Maaseik op 16 januari 1740. Peter was Kanunnik *Goswinus Franciscus de Bors* van Roermond namens *Matthias de Haen*. Zijn meter *Dominella Anna Maria de Groote*, geboren Coeffelt; (Doopreg. V, 982, SAM). Hij werd kanunnik van St.-Maria ad Gradus in Keulen.

Buiten deze kinderen die in de Maaseiker Doopregisters vermeld staan, moet er nog een *Joannes Jacobus* zijn geweest, waarschijnlijk niet te Maaseik geboren. Deze man die later zijn vader als directeur van het postcomptoir zou opvolgen, huwde op 5 juni 1759 te Heusden de genaamde *Dominella Cecilia de Theux* (Huw.Reg. VI, f. 1268).

Hoogst waarschijnlijk woonde in het begin van hun verblijf in Maaseik de moeder van Eugène Joseph bij haar zoon in. Op 12 maart 1729 stierf namelijk te Maaseik op vijftigjarige leeftijd een *Dominella Henrica*

Brief van 1807 verzonden vanuit Stettin in Pommeren, via Pruisen, Maaseik naar Reims, en belast bij ontvangst met 12 centimes.

Verzameling T. Van Wijck

Dorothea van Bors. Zij werd begraven 'in nova et insigni cavea in choro B.M.V. seu presbiterio inter corum epistola et murum' (Overlijdensreg. V, f. 1073, SAM).

Het echtpaar van Bors-De Groote woonde in het huis nr. 24 op de Bosstraat en in 1766 kocht de echtgenote, die ondertussen weduwe was geworden, het huis van burgemeester Jac. Keskens in de Hoogstraat 'uytschietende op haer eigen huys in de Bosstraete' (Gichtreg. 28, f. 68).

Het wisselstation was in die tijd gevestigd te Heppeneert in Crauwelbosch. De boerderij Crauwelbosch, een adellijk leengoed met een grootse geschiedenis, werd op 7 april van het jaar 1729 door de toenmalige Keizerlijke Rijkspostdirecteur voor de prijs van 699 Rijksdaalders gekocht van de Heer Baron d'Eys de Beusdael (Not. Act. Herman Craens 7-5-1729). De nieuwe eigenaar bracht er het plaatselijk wisselstation voor de paarden in onder en stelde als posthouder aan de Maaseikenaar Walter Schoolmeesters.

Nog in 1771 was de boerderij Crauwelbosch eigendom van de Weduwe de Bors-De Groote (Not. act. Vandermeer, 16, nr. 11) en volgens Van

Horenbeeck functioneerde dit station zelfs nog gedurende de Franse periode 1793-1815.

Rond 1740 was de hoeve verpacht aan Joannes Lulsdorf (Coenen, De Pastoors van Heppeneert, in *Miscellanea Gessler*, I, p. 296), terwijl wij in een notariële akte van 1776 lezen dat in datzelfde jaar een zekere *Jacques Lulsdorff, tenant de la poste impériale en cette ville* was (Not. Prinssen, 430, f. 845).

Dat de functie van posthouder in de woelige 18de eeuw niet steeds ontbloomt was van gevaar, mag uit volgende gebeurtenis blijken.

Op een middag in mei 1756 verscheen op Crauwelbos met de postwagen een Frans generaal. Hij reisde in een zware karos, beladen met veel bagage en bespannen met zes postpaarden. Toen hij aan de *postholder* vier paarden vroeg om verder te reizen, stelde deze voor zes paarden te nemen vermits er ook zes dienden terug gebracht te worden. Doch nauwelijks had Schoolmeesters deze woorden uitgesproken of hij ontving een forse slag met een stok, terwijl de bediende van de generaal hem nog een kaakslag toebrengt en een andere bediende hem vastgriep. Ternauwernood kon het personeel van Crauwelbos hem bevrijden, doch onder bedreiging van twee zakpistolen werd de arme man verplicht de generaal met vier paarden te laten vertrekken. Ook over de betaling werden de twee partijen het niet eens. Zoals gebruikelijk vroeg de postholder namelijk 6 schilling per paard. De generaal gaf hem echter slechts één kroonstuk, wat volgens de toen geldende koers slechts 10 schilling betekende. De generaal beweerde echter dat een gouden kroon minstens 45 schilling waard was en vertrok zonder betaling.

Later bleek echter dat de rekening in Rekem vereffend werd, waar de generaal naar toe reed. Deze onverkwikkelijke zaak liet directeur van Bors onmiddellijk met getuigen bij notaris Vandermeer registreren. Vermits men echter de naam van de Franse generaal niet kende liet men volgende persoonsbeschrijving in de akte schrijven: *'sijnde middelmatigh van postuer, magher en bleeck van aengesicht, gecleedt in effen blauw cleedt, geassisteert met noch 4 personen differentelijck gecleedt in roodt, geel en blauw'* (Vandermeer, 4676, 208, nr. 122. RAH).

Merkwaardig is wel dat in 1717 in de Magistrale Rollen der stad gewag gemaakt wordt van de Heer De Wevelinckhoven als directeur van de keizerlijke posterijen 'alhier binnen dese stad' (M.R. 18-9-1718 en 20-1-1718).

Op 2 april van datzelfde jaar bereikt de magistraat van Maaseik een brief van de Prins van Thurn en Taxis verzonden op 21 maart, waarin deze aan de burgemeester vraagt *'het alhier gestabiliseerde officie en desselvers bedienden alle behulpsaeme handt te verleenen en de Heer Postmeester*

alhier te laten jouisseren van alle privilegies en prerogatieven daer d'andere diergelijcke officieren van profiteren volgens de intentie van Zijne Keiserlijcke en Katholijcke Hoogheid'. De stad die zich met dit voorstel akkoord verklaarde, antwoordde aan de prins dat zij over dit onderwerp met de Heer de Wevelinckhoven zou praten (M.R. 2-4-1717).

Het is ook deze Heer de Wevelinckhoven die het op 23 september van dat zelfde jaar gedaan wist te krijgen van de Priorin van het Maaseiker Agnetenconvent dat de Keizerlijke Rijkspost zich mocht bedienen van een *weg voor paart alleen, sonder wagen*, die door de beemd der Agneten liep, genaamd *De Koevbaent* (M.R. 23-9-1717).

De meest bekende directeur van de Maaseiker Posterij was voorzeker *de Praenobilis Dominus Alexandre Michael Liber Baron de Liliën*, gehuwd met *domina Clara Barones de Speeth*. Hij moet waarschijnlijk reeds vóór 1771 te Maaseik benoemd zijn, want in datzelfde jaar wordt in het Parochieregister de doop vermeld van zijn dochter *Maria Theresia Maria Anna Walburgia Clara* (Doopregister 12-3-1771, f. 1233).

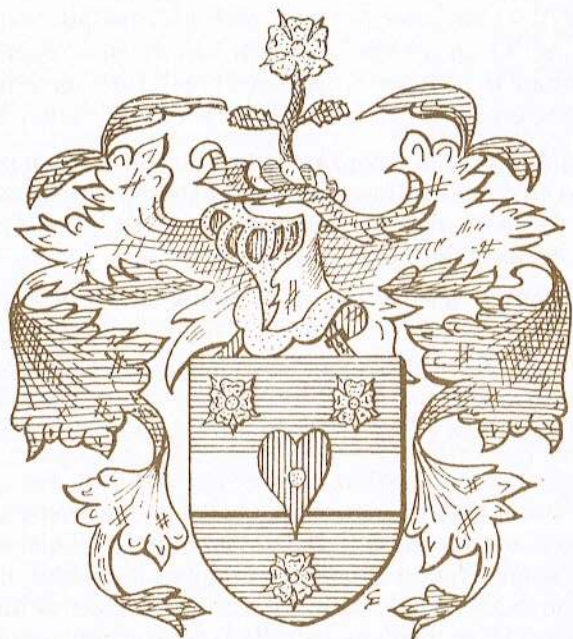
Op 7 oktober 1771 huurde de Liliën voor een periode van 12 jaar het huidige huis nr. 32 op de Markt en wel van de Heer *Egidius Josephus Vlecken*, licentiaat in de Rechten en diens broer. De huursom bedroeg 280 gulden per jaar en in het notarieel contract werd verder geëxpliceerd:

- 1 dat in de kamer genaamd *De Zaal* zullen blijven hangen de tapijten, de schilderijen en de spiegel boven de schoorsteenmantel. Ook boven op de zogezegde *Grote Caemer uytsiende achter op de Basse-Cour* dienen de spiegel en het schilderij te blijven hangen.
- 2 ook de eikehouten '*garderobe*' op de kleine kamer boven moet blijven staan.
- 3 de huurder is geoorloofd op eigen kosten allerlei veranderingen aan het huis aan te brengen, mits hij bij zijn eventueel vertrek alles in de oorspronkelijke staat herstelt (Not. Akte Vandermeer, 4676, f. 192).

Vooraf om deze laatste bepaling zijn wij geneigd Dhr. Van Hoorenbeeck gelijk te geven, wanneer hij veronderstelt dat in het bewuste huis ook het postkantoor was ondergebracht. Indien het huis enkel als woonhuis was blijven dienst doen, zouden vermelde veranderingen zeker niet nodig zijn geweest. Baron de Liliën bleef een zestal jaren in hetzelfde huis wonen, tot in 1779. Want op 15 oktober van datzelfde jaar kocht hij van Baron Vander Marck het kasteel en de heerlijkheid Sipernau te Elen voor 81000 gulden (H. Van de Weerd, *Geschiedenis van Elen*, p. 149). Hij verliet Maaseik in 1779 wegens een promotie en nam zijn intrek in het door hem gekochte kasteel.

In 1794 bij de inval der Fransen in ons land, vluchtte Baron de Liliën, als edelman voor zijn leven vrezend, naar Bochum in Duitsland waar hij over bepaalde bezittingen beschikte. Daardoor kwam hij automatisch op de lijst der emigranten terecht en werden zijn bezittingen in Elen door het Franse bestuur onder sequester geplaatst. In Bochum verwierf hij reeds vlag een paspoort van Pruisisch burgerschap en zijn echtgenote die blijkbaar in 1796 naar onze streken terugkeerde, liet het paspoort van haar man op 16 februari in de gemeentelijke registers van Maaseik inschrijven. In 1802 werd het sequester op zijn goederen te Elen opgeheven (M. Colson, De Rapporten van de Kantonkommissarissen 1797-1800, Hasselt 1969, p. 35).

Na het vertrek van de Liliën werd de functie van directeur te Maaseik een tijdje bekleed door *Godefridus Lanoy*. Reeds in 1767 wordt hij echter vernoemd als *administrateur van het Keizerlijk Rijkspostkantoor in dezelfde stad*.

Wapen van de familie Nagels, postmeester te Maaseik, uit

LIMBURGSE FAMILIES en hun WAPEN
f. GOORE - p. SENEKIJNS

de familie caeters, maaseiker postmeesters

I De vroegst bekende stamvader van dit Maaseiker geslacht is *Jan Caeters*. Hij was Groot-Baljuw van Thorn, het witte stadje met het adellijke stift waar ook zijn zoon geboren werd:

II *Laurens Caeters*, geboren te Thorn op 4 maart 1635. Op 16 februari 1665 huwde hij te Maaseik juffrouw Agnes Meuleneers. Hij was notaris te Maaseik. In 1686 wordt hij vermeld als postmeester alhier. Uit dit huwelijk werden de volgende kinderen geboren:

- 1 Maria, geboren te Maaseik op 3 januari 1666;
- 2 De tweeling Joannes en
- 3 Jacobus Henricus, beiden geboren te Maaseik op 20 januari 1667.

Deze laatste huwde met Aldegonda van den Eertwech te Maaseik op 8 oktober 1705. Vanaf 1710 zou hij in plaats van zijn tienjarig neefje als waarnemend postmeester fungeren te Maaseik. De kinderen uit hun huwelijk worden onder IIIA behandeld.

4 Elisabeth Catharina, geboren te Maaseik op 3 januari 1668, stierf binnen het jaar zodat voor het volgende dochtertje dezelfde naam gebezigd werd.

5 Elisabeth Catharina, geboren te Maaseik op 4 juli 1669.

6 Johannes, geboren te Maaseik op 8 maart 1672.

7 Jacobus Henricus, geboren te Maaseik op 17 juli 1674. Hij huwde met Johanna Petronella Driesen en volgde zijn vader als postmeester te Maaseik op. De kinderen uit dit huwelijk worden behandeld onder IIIB.

IIIA Uit het huwelijk Caeters-Van den Eertwech werden volgende kinderen geboren:

1 Agnes Elisabeth, geboren te Maaseik op 29 juni 1713. Zij huwde op 19 januari 1744 te Maaseik met Johannes Gelders, die in 1754 vermeld wordt als postmeester aldaar.

2 Margaretha, illegale dochter, geboren te Maaseik op 8 mei 1715. Zij huwde op 6 oktober 1744 met Johannes Jaspar Reynders van Ophoven en woonde op de hoeve van St.-Jansberg bij Maaseik.

3 Laurens Antonius, geboren te Maaseik op 15 november 1716.

IIIB Uit het huwelijk Caeters-Driessen werden volgende kinderen geboren:

- 1 Wilhelmus Ernestus, geboren te Maaseik op 30 april 1703. Op de leeftijd van tien jaar werd hij genoemd tot Postmeester-Generaal van Oostenrijk en de Nederlanden. Zijn ambt zou tot zijn meerderjarigheid waargenomen worden door zijn oom Jacobus.
- 2 Johannes Henricus, geboren te Maaseik op 18 december 1704. Hij huwde in Maaseik met Margaretha Vanderheggen.
- 3 Laurens Petrus, geboren te Maaseik op 2 februari 1706.
- 4 Maria Agnes, geboren te Maaseik op 8 december 1707.
- 5 Johanna Petronella, geboren te Maaseik op 28 september 1709. Zij huwde met Samuel Feische.

In 1735 verhuisde Jac. Henricus Caeters met zijn gezin naar Doornik waar hij aangesteld werd tot ontvanger van de bisschop.

In 1735 werd de familie Caeters wegens hun verdienste in de adelstand verheven. Hun wapen „in blauw drie klimmende katers, de twee eerste naar elkaar toegewend”.

Brief uit 1791 vanuit Danzig via Maaseik naar Bordeaux.
Verzameling T. Van Wijck

de franse periode 1792-1815

De inval der Fransen in 1792 en de inlijving van onze gewesten bij de Franse republiek betekende het einde van het Keizerlijk Postkantoor van Thurn en Taxis te Maaseik. De stad had jarenlang een belangrijke rol gespeeld in de Europese postorganisatie, doch nu was deze rol uitgespeeld. Wel was er nog een nieuwe impuls rond 1800 toen op bevel van de Franse Postdirecteur van Kleef verordend werd dat de postiljon uit Nijmegen alle brieven voor Frankrijk, Julich, Berg en Brabant naar Maaseik diende te brengen, vanwaar zij van verder zouden verzonden worden. Doch veel betekenis schijnt deze maatregel niet gehad te hebben. Vanaf maart 1796 gebruikte het Maaseiker kantoor een naamstempel waarop de naam der stad stond met het cijfer 95, het nummer van het departement van de Neder-Maas waartoe Maaseik behoorde.

Ook werd de aanduiding P.-P. gebruikt met daartussen het nummer van het departement. Deze afkorting stond voor *Port Payé*.

Verder waren er de *déboursé-stempels* voor brieven die in de verkeerde richting waren meegenomen, of die geadresseerd waren aan onbekenden en dergelijke.

In 1795 werden wegens de oorlogsomstandigheden de Hollandse brieven voor Maaseik over Wezel en Düsseldorf verzonden. Derhalve bekleeg zich de directeur van Maaseik over de grote vertragingen die de post opliep. Daarom werd besloten deze brieven voortaan over Tegelen te versturen, en wel in een speciaal pakket, waarop de aanduiding *MAAZEIK* vermeld stond (Lejeune, p. 28).

In de *Almanach du Département de la Meuse Inférieure pour 1811*, wordt Maaseik geklasseerd onder de *bureaux simples*. Wat de postmeesters betreft bleef Joannes Gelders tot 1793 in dienst. Bij hem werkte als jonge klerk Antonius Nagels, die later Inspecteur der Posterijen van het Koninkrijk Nederland te Maaseik zou worden. Nagels was geboren te Maaseik op 21-3-1773, als oudste zoon van Jan Hendrik (1746-1806) en van Maria Margaretha Istaz. Een eerste maal huwde hij met Marie-Louise Lemmens, een tweede maal in 1818 met Anna Barbara Vlecken. Hij stierf te Luik in 1836. Zijn wapen was 'in blauw een zilveren dwarsbalk, vergezeld van 3 gouden rozen, over alles heen een rood hart, goud doorboord. Gelders werd in 1793 als Directeur opgevolgd door Vautier. Na deze werd de functie waargenomen door J.B. Wirion en na diens dood in

1810 door zijn weduwe. De volgende directeur was Jac. Jos. Gelders (1750-1824). Het postkantoor schijnt gedurende deze periode gelegen te hebben in de Hepperstraat. De aangekomen brieven werden aldaar voor het venster uitgestald, zodat de bestemming ze kon zien alvorens ze af te halen.

Brief uit 1798 van Maaseik naar Parijs.

de hollandse periode 1815-1830

Met ingang van 1 oktober 1815 werden de posterijen in de Zuidelijke Provinciën verenigd met die uit het Noorden. Het gebied werd verdeeld in 5 districten met 125 postkantoren. Maaseik werd de zetel van het 5de postdistrict onder leiding van de reeds genoemde Antoon Nagels. Iedere morgen vertrok er een koerier met brieven voor de Zuidelijke Provinciën en voor het buitenland naar Maastricht. Brieven voor Engeland vertrokken tweemaal per week en zendingen voor het Noorden dagelijks in de namiddag.

De berekening van het port geschiedde volgens de afstand.

Het enkelvoudig port bedroeg:

- voor een afstand van minder dan 6 uur gaans: 10 cent.
- voor een afstand van 6 tot 12 uur gaans: 15 cent.
- voor een afstand van 12 tot 20 uur gaans: 20 cent.
- voor een afstand van 20 tot 35 uur gaans: 25 cent.
- voor een afstand van 35 tot 50 uur gaans: 30 cent.
- voor een afstand van 50 tot 70 uur gaans: 35 cent.

Voor elke 20 uur meer betaalde men 5 cent meer.

Wat de stempels betreft, gebruikte men voor de ongefrankeerde stukken een naamstempel van het postkantoor, terwijl voor gefrankeerde stukken een stempel met de naam van het kantoor, en daarboven P.P. in druk- of schrijffletters.

Eerst in 1829 bij circulaire d.d. 26-1 werd overgegaan tot de invoering van een dagtekeningstempel. Hetzelfde stempel werd zowel voor het aanduiden van het vertrek als voor de aankomst gebruikt. De vertrekstempel werd op de voorkant aangebracht, de aankomststempel echter op de rugzijde. Dit geschiedde in rode inkt (O.M. Vellinga, De Poststempels van Nederland 1676-1915, p. 8-16).

Rond 1830 hield Maaseik toezicht op 5 distributiekantoren en wel op Bree, Hamont, Lanklaar, Susteren en Roosteren.

De landelijke postbode

de maaseiker post na 1830

Na de onafhankelijkheidsverklaring van 1830 bleef Maaseik nog een poosje uitwisselingskantoor voor Roermond, Sittard en Venlo, doch vanaf 1844 nam Tongeren deze functie over. Vanuit Tongeren werden toen alle brieven voor Nederland naar Maastricht gezonden.

Ondertussen werd de Belgische binnenlandse post stilaan georganiseerd. Reeds in 1830 deed het goevernement een brievenbus plaatsen in iedere gemeente, doch kort daarop bekleog de centrale overheid zich erover, hierbij weinig ijver van de gemeentebesturen te ondervinden (Bestuurlijk Memoriaal, p. 858).

Vanaf 1836 werd een geregelde dienst in alle gemeenten ingericht en Maaseik werd een provinciekantoor van 5de klasse. Volgens een Ministerieel Besluit van 29-10-1853 werd het een ontvangstkantoor van 6de klasse en 10 jaar later in 1863, 4de klasse. In 1898 werd het 3de klasse en in 1912 werd Maaseik bevorderd tot 2de klasse (Dictionnaire, p. 104). Sinds 1-7-1969 is het een postontvangerij 1ste klasse.

Rond het midden der vorige eeuw bezat het Maaseiker postkantoor 4 postboden die voor de bezorging van de gehele omgeving instonden. Te half negen begonnen zij aan volgende bestelronden:

- 1 Kinrooi en Molenbeersel,
- 2 Aldeneik, Ophoven en Kessenich,
- 3 Neeroeteren en Opoeteren,
- 4 Heppeneert, Elen, Rotem en Dilsen.

Na hun terugkeer in Maaseik tegen 2 uur vond daar dan een tweede uitreiking plaats.

Sommigen postboden legden het dagelijks traject in een hondspan af. De beëdigde landelijke brievenbestellers moesten volgens de voorschriften bewapend zijn. Oorspronkelijk droegen zij een sabel, vanaf 1852 werd deze echter vervangen door een gaffel met twee tanden.

De brievenport was rond 1835 als volgt vastgesteld:

- 20 centiemen tot een afstand van 30 km
- 30 centiemen tot een afstand van 60 km
- 40 centiemen tot een afstand van 100 km
- 50 centiemen tot een afstand van 150 km (Thomassen, p. 240).

Een zeer belangrijke hervorming van het postwezen vond plaats in 1849 en

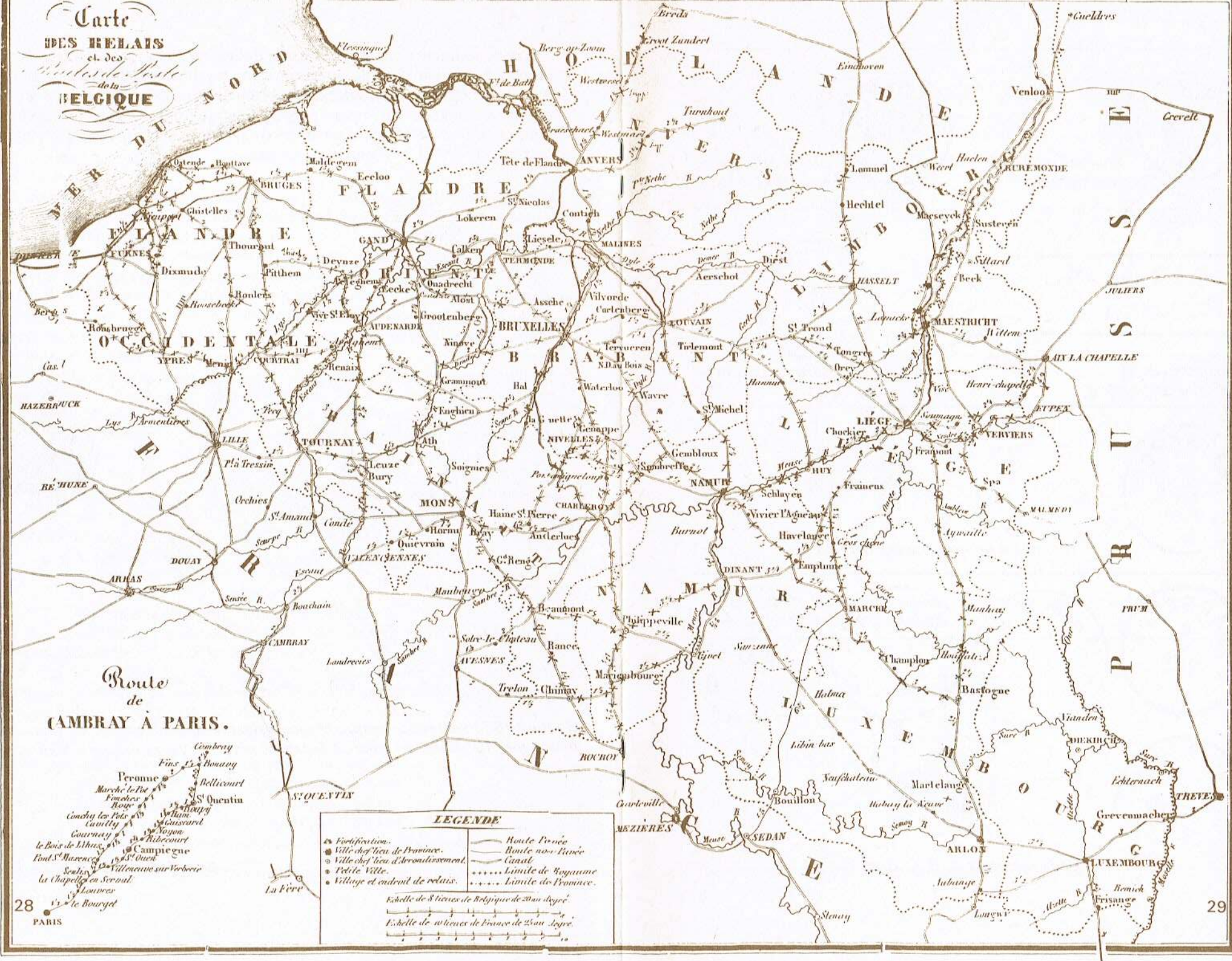
wel door de uitgifte van de eerste drie Belgische postzegels. Voortaan zou de port niet meer door de bestemming moeten betaald worden, maar door de verzender. De speciale stempel die te Maaseik gebruikt werd om de zegels onbruikbaar te maken, droeg het nummer 77 met horizontale strepen. Vanaf 1864 werd deze vervangen door een ruitvormig stempel met het cijfer 231 omringd met puntjes.

Brief uit 1853 verzonden vanuit Maaseik naar Mechelen aan de Maas en belast met 10 centimen, vooruit-betaalde port. Verzameling T. Van Wijck

(lees verder op bladzijde 30).

Carte
DES BELAIS
et des
Routes de Poste
de la
BELGIQUE

Route
de
CAMBRAY À PARIS.

- Combray
- Fins de Honay
- Peronne
- Marché le Pot
- Fimohes
- Boye
- Conchy les Pits
- Cauchy
- Gournay
- le Bois de Lihay
- Font. S. Maxens
- Sedan
- la Chapelle en Serival
- Louvres
- le Bourget
- Paris
- Combray
- Bellicourt
- S. Quentin
- Wavrin
- Wassigny
- Noyon
- Bibecourt
- Campiègne
- S. Omer
- Villeneuve sur Verberie
- la Chapelle en Serival
- Louvres
- le Bourget
- Paris

LEGENDE

• Fortification.	— Route Pénée
● Ville chef lieu de Province.	— Route nouvelle
○ Ville chef lieu d'arrondissement.	— Canal
○ Petite Ville. Limite de Royaume
● Village et endroit de relais. Limite de Province.

Echelle de 8 lieues de Belgique de 20 au degré
Echelle de 4 lieues de France de 20 au degré

Kaart met de routes van de paardepost

stempel uit 1876 met dubbele cirkel

stempel met enkele cirkel voor 1914-1918

Gegrüft am 12/1/18
Postamt Maaseyck

Censuurstempel
Bezetting 1914-1918

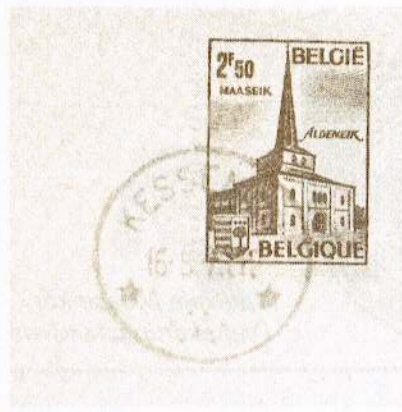
Duitse Bezettingsstempel
1914-1918

Stempel na de eerste wereldoorlog

Code stempels A, B, C, D en E.

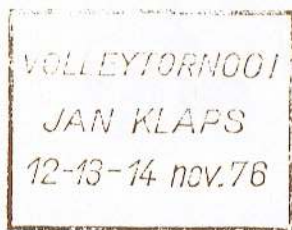
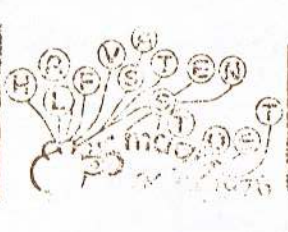
Tot 19-2-1979 hoorden Ophoven, Molenbeersel, Kessenich en Kinrooi onder de Postontvangerij Maaseik.

Rolstempel met aanduiding van postnummer.

Speciale Maaseiker Dagtekeningstempels

Enkele Maaseiker stempels met slagzinnen.

HCUT • PLATEN • DEUREN

Enkele automatische afstempelingen uit de Maaseiker zakenwereld.

Recente machinale afstempeling met uuraanduiding.

lijst der postbedienden in de 19de eeuw

Naam en begin- letters voornamen	Datum van indiensttreding	Opmerkingen
Housmans P.M.	23-06-1841	Overleden 08-05-1871
Creemers B.	24-07-1844	Pensioen 04-07-1867
Leenders J.	24-02-1849	Overleden 02-02-1875
Heyligers M.	27-12-1849	Pensioen 06-10-1885
Loomans J.L.	31-03-1850	Pensioen 11-12-1866
Timmermans Th.	01-05-1850	Pensioen 15-11-1890
Cuypers J.	09-12-1856	Naar Aubel 15-03-1864
Raedschelders H.A.	21-11-1860	Pensioen 18-04-1896
Lintermans J.H.F.	14-04-1864	Naar Neeroeteren 21-04-1882
Hacken J.T.	22-02-1867	Pensioen 11-06-1897
Raedschelders G.	30-09-1867	Pensioen 20-09-1902
Pereboom W.	17-06-1871	Pensioen 31-07-1911
Daelemans L.	15-10-1882	Ontslag 30-04-1883
Van Duer P.M.	05-07-1883	Naar Elen 17-07-1899
Maesen P.	15-10-1884	Naar As 16-04-1907
Verstappen M.	28-12-1886	Pensioen 31-05-1928
Metten M.	30-06-1887	Pensioen op 31-10-1913
Wolfs P.J.	10-04-1892	Overleden 26-11-1901
Loomans J.G.	21-01-1896	Naar Elen 17-07-1899
Slangen G.H.	29-02-1896	Overleden 23-02-1912
Boonen H.J.	22-12-1896	Naar Molenbeersel 21-10-1910
Smeets P.H.	22-12-1896	Naar Kinrooi 21-10-1910
Wijnen T.H.H.	22-12-1896	Naar Kessenich 21-10-1910
Pieters J.J.	28-10-1897	Pensioen 01-01-1945
Van Montfort J.	08-11-1899	Naar Ophoven 06-12-1912

lijst der postmeesters

In 1857 werd zoals vermeld A. Nagels opgevolgd door Jean Jacques Gelders. Na hem werd het Maaseiker postkantoor achtereenvolgens geleid door:

Laminne M.L.	1865-1872
Van den Bosch	1872-1880
Malcors Ch.A.	1880-1888
Smeets	interim
Bussers	1888-1904 *
Nijs	1904-1905
Erken P.J.	1905-1919
De Pue J.H.	1919-1925
Cluytens J.G.	1925-1930
Dehing J.F.	1930-1938
Dezeure P.A.F.	1938-1940
Brauns J.L.M.	1940-1943
Dezeure P.A.F.	1943-1943
Ceulen P.J.Th.	1943-1945 **
Dezeure P.A.F.	1945-1947
Huybrechts F.R.	1947-1964
Geurts N.J.G.	1964-1975
Keymis Th.	1979-1980
Peeters J.	1-12-1980

* Voor 1901-1902 vermeldt de Almanach du Limburg: Percepteur Bussers; Auxilliaires Grooten en Schroyen; Aide Juffrouw Bussers.

** Dhr. Ceulen werd op 16-9-1946 bij de oprichting van de 12de Gewestelijke Directie Hasselt tot inspekteur benoemd en op 9-5-1967 bevorderd tot gewestelijk directeur. Op 1-12-1974 werd hij op pensioen gesteld.

het postpersoneel Maaseik-Kinrooi circa 30 jaar geleden

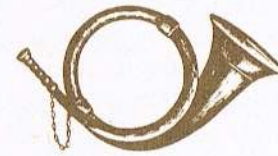
Foto ter gelegenheid van het 25-jarig huwelijk van Postontvanger F. Huybrechts-Vandebergh

v.l.n.r.

1e rij: Frans Raets, Mevrouw Dezeure Maria, F. Huybrechts, Mevrouw Huybrechts-Vandebergh, Pierre Dezeure, Helène Boonen, Leonard Silkens, Jaak Silkens.

2e rij: Leon Paumen, Eduard Erkens, Rik Evens, Antoine Klerks, Hubert Vanthoor, Jan Gielen, Jef Boonen, Jaak Verstappen, Jaak Verstraeten, Pierre Janssen, Willy Meerten, Jaak Vaneygen, Henri Klerkx, Eugène Stryckers.

3e rij: Pierre Houben, Pierre Gielen, Pierre Janssen, Albert Peeters, Gerard Schaeken, Jan Raets, Pierre Raets, Toon Henckens.

de paardepost

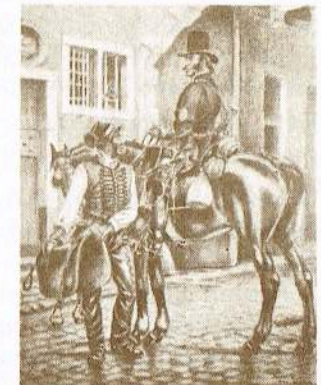
Eén der vernieuwingen door de Fransen in het begin van de 19de eeuw ingevoerd was wel de volledige scheiding van brievenpost en personenvervoer, en dit door de oprichting van de paardepost. Naast deze officiële verbindingen, bestonden er natuurlijk ook messengerdiensten met een privaat karakter.

Bij de oprichting van de paardenposterij op 8 oktober 1809 werd een route georganiseerd van Amsterdam naar Maastricht. Waarschijnlijk liep deze over Eindhoven, Hamont, Maaseik. De brieven die in Weert ontvangen werden, droegen namelijk nagenoeg alle het poststempel van Maaseik (Thomassen, p. 169).

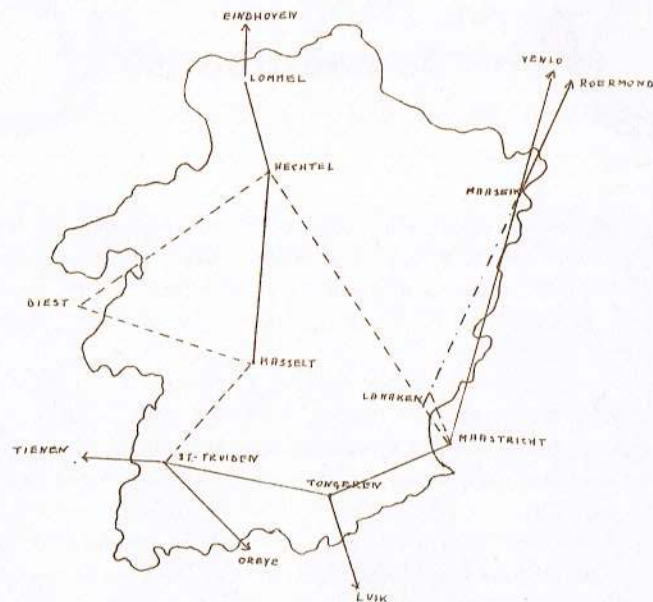
Bij besluit van 5 mei 1829 werd een concessie verleend aan *Paumen en Co* voor het uitbaten van de lijn Maastricht-Maaseik en verder tot Roermond (Baillien, De Postdienst te Tongeren. In: *Ons Heem*. IX, p. 36).

Later zou deze lijn echter vervangen worden door de aansluiting Luik - Lanaken - Maaseik - Venlo.

Op 2 januari 1834 werd een nieuwe concessie verleend aan L. Mulleners. Volgens de voorwaarden zou deze te 6 uur uit Maaseik moeten vertrekken en te 9 uur uit Tongeren. Waarschijnlijk echter ging deze regeling niet door, want nog hetzelfde jaar op 3 april werden twee nieuwe concessies verleend en wel een eerste aan Latour van Maaseik voor een dagelijkse postdienst van 1 maart tot 31 oktober. Deze diende uit Maaseik te 12 uur te vertrekken en uit Tongeren te 6 uur.

Postboden uit het land van Luik (1830-1840)

LIMBURGSE ROUTES DER PAARDEPOST

(Luik-Maastricht-Maaseik-Venlo werd later vervangen door de lijn Luik-Lanaken-Maaseik-Venlo). Uit R. Debyser, *De Paardepost in België*.

De andere werd verleend aan *Deyaert* van Maaseik. Deze moest te Maaseik te 7 uur vertrekken en uit Tongeren te 10 uur (Bestuurlijk Memoriaal, 1892).

Daarnaast werd Maaseik door de Paardenpostdienst van Maastricht aangedaan. Zo lezen wij in de *Annuaire de la Province de Limbourg* van 1828: 'Etablissement de Madame Bonhomme et Fils à Maastricht, Rue de la Batterie nr. 1200. Tous les jours également à 3 heure 30 de relevée, il part une malle poste pour Maeseyc'.

Rond 1833 was er te Maaseik zodoende een wisselplaats die verbindingen onderhield met Maastricht, Roermond en Venlo (Livre de Poste, 1833).

Maaseik was evenals Hasselt een wisselplaats van 5de klasse wat betekende dat het beschikte over 2 postiljons, 1 rijpaard en 6 trekpaarden. Op 9 april 1836 werd bij Koninklijk Besluit ook de lijn Maaseik-Lanaken-Tongeren tot *postlinie* verklaard, terwijl volgens een K.B. van 30-11-1838 de afstandsbeplanning in *posten* werd ingevoerd. Een post betekende een afstand van 7500 meter, af te leggen in 45 minuten. De afstand Maaseik-Tongeren werd bepaald op 6 1/4 posten (Bestuurlijk Memoriaal, p. 659).

De meest bekende familie die drie generaties lang aan Maaseik paardepostmeesters leverde was de familie *Magniet*. De eerste, Bon Joseph Magniet was te Parijs geboren in 1772 en huwde later te Maaseik met *Antoinette Gertrude Magnée*. In de periode dat hij te Maaseik de paardepost beheerde, rond de dertiger jaren van de vorige eeuw, waren de postiljons kleurrijke verschijningen op onze wegen. Zij droegen een blauw lakense jas met 9 knopen, een opstaande kraag en rode opleg. Daarbij waren zij voorzien van een hoge hoed, een hoorn en twee pistolen. Op hun linker mouw was een metalen plaatje bevestigd waarop de naam en het nummer der pleisterplaats, waaronder zij ressorteerden. De enige postiljon wiens naam kon achterhaald worden, was *Lambert Vandeweert*. Hij was geboren in Aldeneik op 6 december 1875 en van 1909 tot 1914 reed hij de route Maaseik-Roosteren, dit echter voor rekening van Kusters uit Roosteren.

Na Magniet Bon Joseph werd de onderneming in 1859 overgenomen door diens zoon *August Dulys*, geboren te Tongeren in 1839. Hij woonde met zijn echtgenote *Anne Vanderdonck* en hun 4 kinderen in de Grote Kerkstraat, in het latere *Hotel De Globe*, waar de paardepost eveneens was ondergebracht. Auguste Magniet kwam in december 1880 gedurende de grote overstroming die toen de streek teisterde, jammerlijk om het leven, doordat het bootje omsloeg, waarmee hij een jonge student van het station wilde afhalen. In 1894 verkreeg zijn dochter de uitbating van de paardepost voor het bod van 9600 frank. Er waren 8 andere inschrijvers en wel Beunen, Voets en Theunissen van Maaseik, Spits en Kookken uit Elen, Janssen van Bree, Vansijp van Sint-Truiden en Op de Beek van Herenthals.

Dat de reis met de koets niet vrij was van gevaar, blijkt wel uit volgende voorval. In 1892 werd de wagen tussen Susteren en Roosteren door twee kerels aangehouden en beroofd. De twee amateur-rovers, een bakker en een schoenmaker uit Echt, werden echter korte tijd later aangehouden. In beroep kwam de eerste er af met een boete van 50 gulden en 3 weken opsluiting, de tweede met 40 gulden en één week (Mededeling F. Bollen).

Nog in 1903 werd aan de Dame Magniet de korte route Maaseik-Susteren toegewezen voor de prijs van 3000 gulden, doch de paardepost was geen lang leven meer beschoren. De opkomst van het spoorwegverkeer zou voor de doodsteek zorgen. Reeds in 1861 op 25 februari werden bij Koninklijk Besluit nr. 496 in België 63 wisselplaatsen ontmanteld en 23 andere volledig afgeschaft.

Voor Limburg bleven er slechts drie over, en wel Hasselt, St.-Truiden en Maaseik. Voor het gehele land slechts 40 (R. Debyser. *De Paardepost in*

De familie Magniet, drie generaties Maaseiker paardepostmeesters.

België). Reeds op 27 maart 1875 stond in het weekblad *De Maas* volgende advertentie te lezen:

Ten gevolge der exploitatie van de ijzerenweg Hasselt-Maeseck

AANZIENLIJKE VERKOOPING VAN PAARDEN

Paardsgerij, rijtuigen, karren, enz.

De Notaris Schoolmeesters, residerende te Maeseck, zal op maandag den 28sten maart om 2 ure, aan de Posterij en op verzoek van de heer Magniet, Postmeester in de Grootte Kerkstraat te Maeseck

PUBLIEK OP KREDIET VERKOPEN:

- 1 15 goede werk- en postpaarden.
- 2 2 groote bankwagens (*Char-à-bancs*)
- 3 Een nieuw rijtuig (*Victoria*), vervaardigd door Hr. Leemans van Brussel.
- 4 Een Engels rijtuig (*Dogkar Anglais*).
- 5 Twee rijtuigen (*Breakx*) met kapot.
- 6 Een postwagen (groot model) met 12 plaatsen, vervaardigd door Hr. Jones te Brussel.
- 7 Een rijtuig (*Clarence*).
- 8 Een paardje (*poney*), met rijtuig en getuig (*harnais*).
- 9 Paardsgetuig voor één en twee paarden.
- 10 Een dubbel paardsgetuig voor twee paarden met zilveren gespen, ringen, enz.
- 11 Twee koppelen paardsgetuig voor *Tilbury*.
- 12 Rijzadels en toomen.

En meer andere zaken alsdan voor te brengen.

Het Verdwijnen van de Paardepost te Maaseik in 1875, M. Hendrickx, in Tijdschrift der Belgische Posterijen, 1965, nr. 4, bl. 164.

Toch bleef Magniet, waarschijnlijk met beperkter middelen zijn 'messengerie' voortzetten. Getuige hiervan de volgende advertentie van april 1875 in *De Maas*.

Messageries Jos. Magniet.

15 MEI. SUSTEREN.

Vertrek van Maaseik:	Vertrek van Susteren:
5,30 en 9,50 's morgens	8,3 ure 's morgens.
4,10 en 6,45 's av.	2,03 5,33 en 7,45 's av.

BRÉE.

vertrek van Maaseik:	vertrek van Brée:
7,55 'smorgens	8,00 's morgens
3,00 's avonds	6,00 's avonds.

BRÉE-WYCHMAEL.

vertrek van Brée:	vertrek van Wychmael:
5,00 en 9,55 's morg.	6,10 8,40 's morgens.
4,— 5,50 's avonds	1,55 en 4,00 's avonds.

LANAEKEN.

vertrek van Maaseik:	vertrek van Lanaeken:
3,00 's morgens	11,60 's morgens
2,40 's middags	6,45 's avonds.

HASSELT.

vertrek van Maaseik:	vertrek van Hasselt:
3,00 's avonds.	3,20 's morgens.

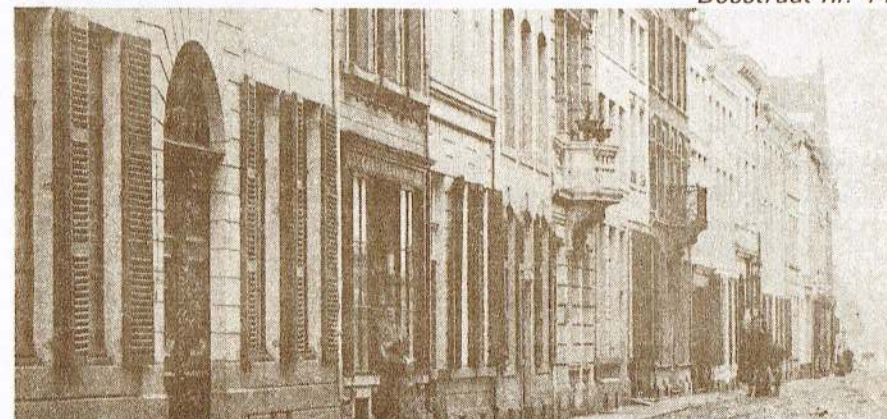
het postkantoor

Het Maaseiker postkantoor heeft in de loop van de 19de en 20ste eeuw heel wat omzwervingen meegemaakt, vooraleer het eindelijk werd ondergebracht in het huidige nieuwe gebouw op de plaats waar eeuwenlang het vroegere Gasthuis stond.

Oorspronkelijk was het gevestigd in het huis nr. 29 in de Grote Kerkstraat en iets later in de Bosstraat (Van Venckenray). In 1860 verhuisde het terug naar de Grote Kerkstraat ditmaal in nr. 39, het inmiddels reeds lang verdwenen Oud-Manhuis.

Van 1870 tot 1885 huisde de post in de Boomgaardstraat, daarna gedurende een vijftal jaren op de Markt en van 1890 tot 1926 fungeerde het majestueuse huis 'De Verkeerde Wereld' nr. 7 in de Bosstraat als plaatselijk postkantoor. Van 1926 tot 1960 vond het onderdak in de Grote Kerkstraat nr. 30 een pand dat enkele jaren geleden door de huidige eigenaar gerestaureerd werd en dat in de mond van oudere stadsgenoten nog wel een met de benaming 'De Oude Post' wordt aangeduid. In de zestiger jaren verhuisde de dienst nog maar eens en wel naar de Bosstraat nr. 44, totdat het in 1961 naar de Monseigneur Koningstraat werd overgebracht.

Bosstraat nr. 44

Nu na zoveel jaren heeft de Maaseiker post eindelijk een gebouw gevonden dat door zijn functionaliteit en zijn inplanting in het hart van onze stad, een gebouw is waarop ze voorzeker recht heeft.

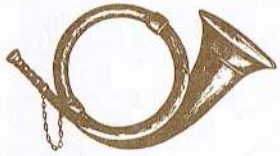
Maeseck Postkantoor.
Bureau des Postes.

Bosstraat 7 'De Verkeerde Wereld' als Maaseiker postkantoor.

Maaseik Hospitaal

De Oude Post' in de Grote Kerkstraat

het gasthof

De plaats waar eindelijk, na vele jaren van onzwerfingen, het Maaseiker postkantoor zijn definitieve plaats gevonden heeft, staat in de volksmond nog steeds bekend als 'Het Gasthof'. Wat was nu zulk Gasthof of Gasthuis? Oorspronkelijk waren het gebouwen, verbonden aan één of ander klooster, die dienden voor de verzorging van voorbijtrekkende pelgrims, reizigers of bedelaars, die in groten getale onze middeleeuwse wegen bewandelden. In het Gasthuis konden zij de gave Gods, het brood ontvangen en in de nacht hun vermoeide leden strekken.

Tegen het einde van de 13de eeuw echter, en wel wegens de grote bevolkingstoename der steden, ontwikkelden zich burgerlijke gasthuizen, die vooral caritatieve zorg verstrekten aan eigen armen en eigen zieken. In sommige steden werden hiertoe de bestaande kloostergasthuizen ingericht, doch in andere zoals te Maaseik werd er een nieuw opgericht door de gemeente.

Er is inderdaad reeds in de 14de eeuw in een archiefstuk sprake van het 'hospitale Eyckensis'. Een eerste duidelijke vermelding vinden wij echter in 1425 als de instelling genoemd wordt *Het Gasthuys van Eyck*. Zoals reeds gezegd werd het gebouw vooral gebruikt voor de verpleging van zieke stadsgenoten en als nachtasiel voor Maaseiker armen, doch in de 17de en 18de eeuw gebeurde het vaak dat het Gasthuis vol vreemde gewonde soldaten lag, die er op stadskosten door één of andere vrouw verpleegd werden.

Het Gasthuis dat eigendom was van de Maaseiker Armentafel, een verre voorloper van ons huidig O.C.M.W., werd bestuurd door een directeur die door het bestuur van de *Armentafel* werd aangesteld. Zo lezen wij in een notariële akte van 1757 dat *Hermanus Houben* van 1698 tot 1757 *directeur en de bediener van het Gasthuys deser stadt* was. In datzelfde jaar overleed hij op 80-jarige leeftijd. Blijkbaar was het dus een betrekking die een lang leven niet in de weg stond.

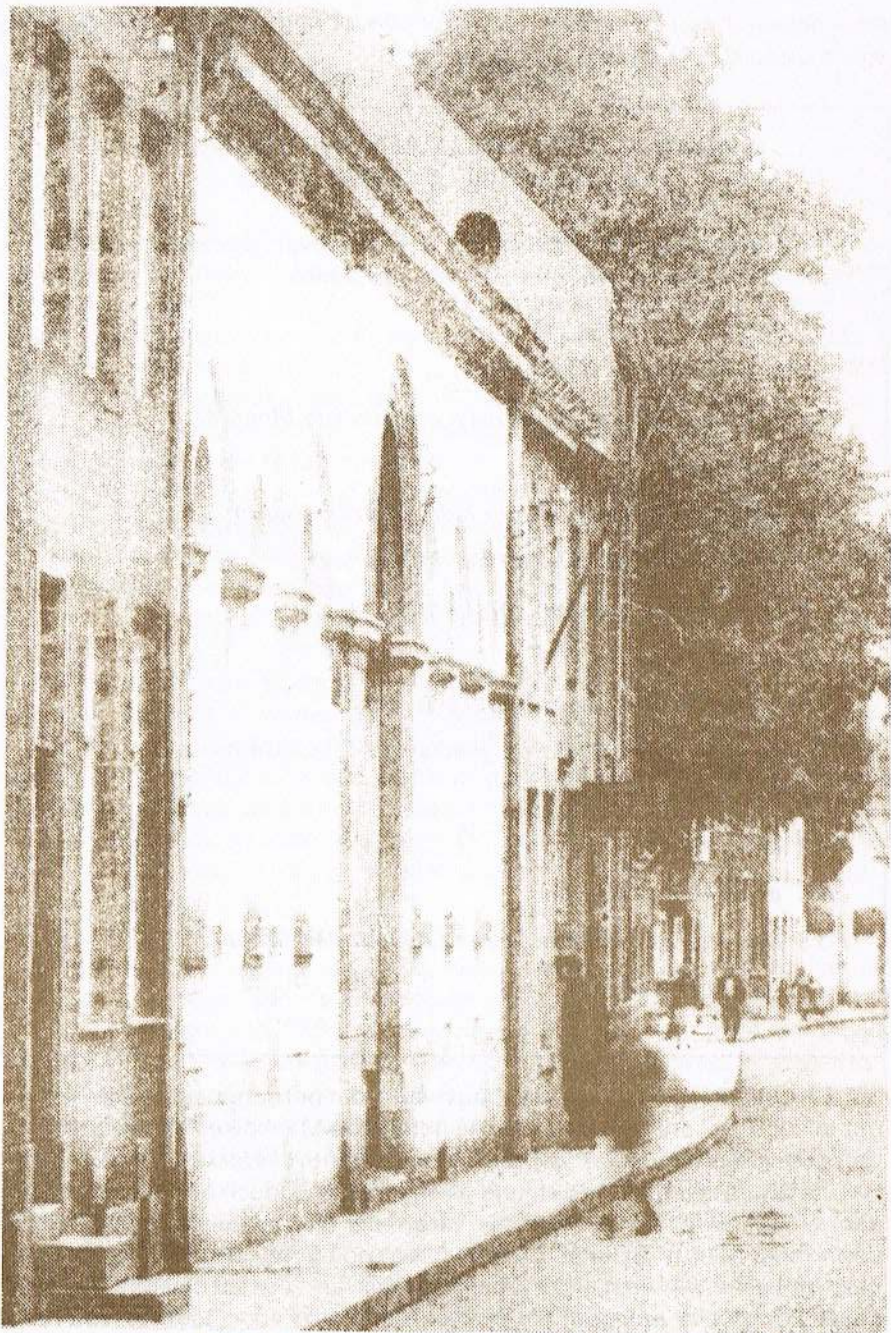
Bij het Maaseiker Gasthuis hoorde een grote kapel. Een eerste vermelding hiervan vinden wij in 1636 en wel onder de benaming *Die Gasthuyskercke*. Op de tekening van 1672 zien wij hoe het geheel er uitgezien heeft. In 1776 heette zij *De Gasthuys Kapelle*, terwijl zij in 1826 als het *Kerkje der Armen* wordt aangeduid. Over dit kerkje zijn zeer weinig gegevens bewaard gebleven. Alleen dit: In 1797 diende er op bevel van de Franse Centrale

Administratie een inventaris van de inboedel opgesteld te worden voor agent Simard. Wij laten deze hier volgen:

INVENTARIS DER CAPELLE AEN ONS ARMER HUYS VAN IMMORIAELE TIJDEN ANNEX

- 1 eenen outaer en schilderije in den selven, verbeeldende de moeder Gods met het Kindeke Jesus.
- 2 een houten Christus.
- 3 twee kleine kopere luchters.
- 4 twee houte bloompotten en gemaackde bloemen.
- 5 drij tabels.
- 6 eenen grooten en eenen kleinen antependium.
- 7 een kussen ten dienste der Misboeck.
- 8 twee outaer kleeden van linnen.
- 9 eenen albe.
- 10 eenen kleenen kelck met toebehoor.
- 11 eenen houten Christus geattacheert aen de muer.
- 12 een kleen bangsken.
- 13 eene schel.
- 14 eene kleene klock.
- 15 een overdecksel van groene sij van den outaar.
- 16 eenen handdoeck

In 1826 was hetzelfde kerkje zo bouwvallig dat het schepencollege besloot het te doen slopen. Niet lang daarna noteert de Maaseiker kroniekschrijver Caris dan ook: 'Men heeft begonnen het Gasthuyskerckskén af te breken'. Het Gasthuis zelf hield het enkele jaren langer uit, doch ook hieraan kwam een einde, want in de dertiger jaren der vorige eeuw bleek het zo bouwvallig dat dringende maatregelen nodig bleken. Het gemeentebestuur besloot dan ook, na rijp beraad zoals dat heet, tot de afbraak over te gaan. Een goede gelegenheid hiertoe deed zich voor, toen in 1837 een

Detailfoto van het oude 'Gasthof' in de Grote Kerkstraat.

Binnenplaats van het oude 'Gasthof' met armenhuisjes.

Maaseiker dame, genaamd *Anna Gertrudis Ververs* bij testament een legaat van 5000 fr. aan het Armenbestuur schonk *met last van te bouwen woningen voor arme mensen*. Op 5 juni van datzelfde jaar besliste het gemeentebestuur dit voorstel te aanvaarden en datzelfde jaar nog werd door de toenmalige burgemeester Maximiliaan Vlecken de eerste steen van het complex gelegd. Architect was Adolph Leemans en op 1 oktober 1838 waren reeds verscheidene huisjes klaar en konden vijf vrouwen er hun intrek nemen.

Het geheel vormde een schilderachtig complex. Langs de straatkant bestond het uit een imposant poorthuis met een inrijpoort in Naamse steen en aan weerszijde een hoog gebouw. Langs de poort betrad men een binnenpleintje dat omringd was met witgekalkte huisjes, terwijl midden op het plein een monumentale pomp prijkte, eveneens in Naamse steen. Boven de poort stond in grote letters geschilderd *Bureel van Weldadigheid*. En inderdaad vonden er vaak activiteiten van het Armenbureau plaats. Zo

werd er vóór de Eerste Wereldoorlog vaak aan de armen der stad brood uitgedeeld door jongens die bij de loting een gelukkig nummer hadden getrokken. In de voorgebouwen was eveneens de Maaseiker Stadsschool ondergebracht. Rechts zaten de jongens die onder leiding van meester Dalemans, de legendarische *Kes*, hun eerste wankele schreden zetten op het glibberige pad der wetenschap. Links was het Juffrouw Poukens, en na haar Mevrouw Damen, die de vrouwelijke jeugd van Maaseik tot degelijke huismoeders opvoedden. De Kes-school, zoals zij in de volksmond genoemd werd, verdween in 1950, na jaren een kwijnend bestaan geleid te hebben.

In augustus 1953 verklaarde het toenmalige C.O.O. onder voorzitterschap van de Heer A. Bleuckx zich akkoord om het gehele complex genaamd Het Gasthof met de Belgische staat te ruilen tegen het huis nr. 31 in de Grote Kerkstraat, dat in die tijd als postkantoor fungeerde. Het C.O.O. zou dan voor de duur dat het kantoor in dit laatste gebouw gevestigd bleef, een jaarlijkse huur van 15000 fr. ontvangen, en wel gedurende twee jaar. Indien binnen deze twee jaar het kantoor niet zou ontruimd zijn, zou de huur vanaf het derde jaar tot 25000 fr. verhoogd worden.

Motieven bij deze ruiling waren zonder twijfel de zeer bouwvallige toestand van het Gasthuis. De ruiling tussen het Maaseiker C.O.O. en de Belgische Dienst der Openbare Gebouwen verscheen op 17 september 1953 in het Staatsblad en de akte werd gepasseerd op 6 april 1954.

De verdere afwikkeling raakte echter blijkbaar op de lange baan. Wel werd het Gasthof afgebroken, doch de postdienst bleef maar gehuisvest in het huis in de Grote Kerkstraat. In 1956 kwam het zelfs tot een rechtsgeding tussen het C.O.O. en de Belgische Staat. Eerst genoemde werd in het gelijk gesteld en de Staat werd verplicht tot betaling van ruim 300.000 fr., betaling die in 1962 plaats vond. Nadien verhuisde de postdienst naar de Bosstraat en later naar de Monseigneur Koningsstraat, totdat eindelijk in 1979 met de bouw van het nieuwe postkantoor werd aangevangen.

Maaseik Kerkstraat

het huidige postpersoneel

Foto: Piet Henkens

Kantoorchef: Peeters J.

Administratieve medewerkers:

Boonen H.H., Grooten M.J., Mareels H.H., Peeters L.J., Rutten J.L., Snijkers J.W., Van Hees H.J., Vranken M.M.

Berben M.J., Bervoets J.A., Cornips A.J., Daamen P.J., Fens A.M., Goyens J.P., Ghijsen M.F., Henckens P.H., Hinoul T.C., Houben P.J., Iser H.R., Jacobs H.W., Kessels E.H., Moors R.M., Nies J.G., Peeters F.T., Peeters J.J., Raets J.L., Raets P.S., Raets M.K., Severijns M.J., Vandenheuvel L.J.

de faktäör

Spesjaal opgedrage aan alle faktäörs van Mezeik

*Tôn ich vreuger, es klei menke,
de faktäör op straat zoëg stoeën,
dach ich: 'des 'ne van het leger
dae nog get nao sjoëel môt goeën'.*

*'ne pollis? of ne zjenderm?
dach ich ouch soms tössebiêj,
'of gewuun nen aafgedankte
spuler van ein hermeniêj?'*

*Altiêjd in zoe'n uniform,
mèt ein sjieke laere tas,
zoe ein sjoëen en groeëte haw gein
ènkel jungske van miêjn klas.*

*Wi-j of waat, mer, bèste minse,
dit stuit vas, geluif mich vriêj:
't is 't vuurnaamste liëvend wiëze
'owt oos ganse maotsjappiêj!'*

*Doêr ei briefke in te stiëke
duit-er, waat gei mins oëit kos:
- ofwaal brèngt-er vraej aan taofel
- ofwaal brikt er ein onwaer los*

*Gister waas miêjne pa aan 't vlooke,
en hae waas nog mer zjus op,
en det kwaam den doêr det briefke
mèt di-j vinster-amvellop.*

*Dae belastingsbrief en anger
takse op onroorend good
zeen toch vuur de vraej in eder
doêrsnaej hōwsgezin neet good.*

*Höbbe pa en ma bevuurbeeld
daag nao-ein e dreuf gezich,
kump det meestal doëdeinvoudig
doêr e simpel doëdsberich.*

*Zit me zöster, dèk van 's mörges,
al te druime, minseleef,
is het zônger t'uverdriêjve
meestal doer ne leefdesbrief.*

*Is mèt pa gein hoëws te hawwe
en haet ma de krōmmen in:
in de gezét de priêjs geliêze
van den olie en benzine.*

*En den al di-j anzichtkaarte,
lès nog ein van Tant Miraes,
dao-doêr wiz ich, woe ze dit jaor
op vecansie waas gewaes.*

*De faktäör is responsabel
vuur d'n hiële 'got-miljaar',
en det wiëre alle minse
al van kleins-af-aan gewaar.*

*In het leger, nao ei briefke
is mich dek get aafgejank,
es e maesje ôs de bons gaaf,
minse, snoëterbelle lank.*

*Op 't faktäörkesbal dao bèn ich
eder jaor van de partiêj.
Ich zou zègke: doot det ouch ins,
hawt uch daen daag noëw al vriêj!*

Herman Hendrix

geraadpleegde werken

- Livre des Postes aux Chevaux au 1 janvier 1841, Brussel 1841
Postmuseum Brussel, nr. 03/7/0260.
- Een Europese Post ten tijde van de Grootmeesters der Posterijen van de familie de la Tour et Tassis. Catalogus.
- Livre de Poste de la Belgique. Bruxelles 1833.
Postmuseum Brussel nr. 03/6/0259.
- Het Postkantoor van Maaseik. J. Van Hoorenbeeck.
In: Tijdschrift der Belgische Posterijen. 1957, Jg. 16, nr. 1.
- Les Bureaux Frontières du Nord du Pays avant 1811. L. De Clercq.
In: Le Philatéliste Belge 1968, nr. 11, p. 11-14.
- Herbergen, Reizigers, Wegen en Transportmiddelen van Voorheen.
G. van Severen. Brussel 1951. Min. v. Landverdediging, Dir. Opvoeding.
- Bijdrage tot de Geschiedenis van het Postwezen in Limburg.
H. Thomassen. In: Limb. 1953, 12, p. 236 / 1954, I, 15 + II, 24.
- Het Brieven-Postwezen in de Republiek der Verenigde Nederlanden.
Mr. J.C.W. Lejeune. Utrecht 1851.
- Historisch Overzicht van het Maastrichts Postwezen. D. van Brink. 1936
- Dictionnaire des Bureaux de Poste de Belgique. Jacq. Stibbe. 1830-1914
- La Poste aux Lettres et les Marques Postales en Belgique de 1648-1849.
L. Herlant.
- La Poste Belge et ses Diverses Marques Postales. 1814-1914. L. Hanciau

in memoriam van mathieu claessens

16.12.1915 - 12.11.1980

12 jaar burgemeester (jan. '59 - jan. '71)
bijna 22 jaar gemeenteraadslid
oud-provinciaal raadslid
(1958-1961 en 1971-1974)

Rede ter ere en gedachtenis van oud-burgemeester M. Claessens, vóór de begrafenisplechtigheid van 15 november '80 uitgesproken door directeur J.C. Claessens.

Burgemeester,

Een eerste keer bijna 22 jaar geleden en een tweede keer zes jaar later voerde mijn betreurde papa het woord toen ge plechtig werd ingehaald als burgemeester van onze stad onder een blauwe hemel, met kleurrijke bloemen, feestelijke muziek en wapperende vaandels.

Hij feliciteerde u en verzekerde u telkens de steun van de partij en van de Maaseikenaren bij de uitvoering van uw gedurfd programma om Maaseik weer uit te bouwen tot het belangrijk centrum dat het weleer was.

Vandaag kijken we terug naar de daden die gedurende 12 jaar gesteld werden in samenwerking met het schepencollege en de gemeenteraad. De balans is gunstig: plannen van aanleg kwamen tot stand, voor bejaarden en jeugd werd gezorgd, een industrieterrein werd uitgerust, de handelsbedrijvigheid nam toe o.m. ten gevolge van de wekelijkse marktdag, culturele instellingen als de bibliotheek en het museum werden ingericht, het wegennet werd verbeterd, de stad breidde zich uit met sociale woningen en appartementsgebouwen...

Het dient gezegd dat ge ons aller vertrouwen niet hebt beschaamd. Ge hebt de blauwe lijn in de politieke geschiedenis van onze stad onberispelijk verder getrokken: in één adem vermeld ik Schoolmeesters, Verkissen,

Philips, Claessens, vier namen van Liberale burgemeesters die het in de voorbije eeuw goed meenden met de stad en die in de zich wijzigende tijden ervoor zorgden dat aan de nieuwe behoeften voldaan werd.

Dames en Heren,

De stadsgenoten onder u die hier neerslachtig rondom de lijkbaar geschaard staan hebben de burgemeester nog beter gekend dan degenen die zo talrijk uit de provincie naar hier zijn gekomen om hem een hulde van dankbaarheid en bewondering te brengen.

Gij hebt de burgemeester gekend en gewaardeerd in zijn dagelijkse joviale omgang, in zijn oprechte toewijding aan de belangen van de stad, bij de verdediging van zijn liberale beginselen.

En nu moeten we afscheid nemen.

Wij gaan terug aan 't werk ter verwezenlijking van onze gemeenschappelijke idealen, zonder de burgemeester, maar we vergeten hem niet.

Diepbeproefde Familie,

Dit is niet de laatste hulde...

De burgemeester zal gehuldigd worden in de toekomst, zo dikwijls Maaseikenaren, in hun bewustzijn van eigen kracht en eigen schoon, bewonderend zullen opzien naar hun geliefd levendig stadje aan de Maas. Moge dit voor u een blijvende troost wezen.

J.C. Claessens

redactie

Jaak Bergers
Martin Boonen
Etienne Dehaese
John Golsteyn
Peter Graux
Herman Hendrix
Theo Koenen
Erik Martens (emblem en tekeningen)
Pater Sangers
Gerard Segers (cartoons)
Mevrouw Theunissen-Aendekerk
Tony Van Wijck

medewerkers

J.C. Claessens
Leon Daniëls
Piet Henkens
Mevr. J. Kraewinkels-Aendekerk
W. Martens
M.J. Mathues
P. Raets
Henri Thijssen
Mevr. Vancleef-Schoofs
Jaak Verstappen

Schenkingen voor 'De Maaseikenaar' worden steeds in dank aanvaard
Ons rekening nummer 001-0678921 94.t.n.v. 'De Maaseikenaar' Venlose-
Steenweg, 3680 Maaseik

Verantwoordelijke uitgever:

Tony Van Wijck, Maastrichtersteenweg 11 - 3680 Maaseik (B) — Druk Alberts Maaseik